

Husk til budget 2024 evt. at indarbejde uddrag fra økonomisk politik, hvis der skal sag på fx MTU, ØK og KB vedr. strategisk planlægning *Fra Øk-pol: Der arbejdes strategisk med planlægningen for opkøb af jord, byggemodning og øvrige udviklingsprojekter, hvor der hvert år tages politisk stilling til emner, der skal indgå i de kommende budgetforhandlinger.*

Budgetprocedure for budgetåret 2023 og overslagsårene 2024 - 2026

Budgetproceduren 2023 - 2026 omfatter retningslinjer, tidsplan, principper og andre forudsætninger for den kommende budgetlægning.

Budgetproceduren for 2023 bygger videre på den grundlæggende Norddjurs model, der er blevet anvendt de seneste år.

Der er indarbejdet et par nye tiltag i budgetproceduren, blandt andet som følge af økonomiudvalgets evaluering af budgetprocessen for 2022-2025, der blev behandlet på mødet i november 2021, samt vedtagelse af kommissorier til budgetanalyser i december 2021.

- Fagudvalgenes drøftelse af eget budget rykkes frem til møderne i april måned. Her vil det være muligt at arbejde med relevante budgetemner på eget område, herunder sigtemærker for eventuelle effektiviseringsforslag. Det vil ligeledes være muligt for at stille spørgsmål til emner i regi af fagudvalget der kan forelægges til budgetforhandlingerne i august/september.
- Der udarbejdes en budgetanalyse med en temperaturmåling på Norddjurs Kommunes økonomi, som skal indeholde en analyse af udvikling i udgifter og indtægter, gælds niveau, garantistillelse, samt benchmarking med andre kommuner.
- Der udarbejdes en budgetanalyse der ser på udviklingen i administrationsudgifterne både centralt og decentralt. Dette sker fremadrettet hvert andet år.

Fagudvalgenes involvering i budgettet

Fagudvalgene drøfter på møderne i april udvalgets egen budgetramme. Det giver mulighed for at fagudvalgene kan drøfte eventuelle omprioriteringer og handlemuligheder inden for eget område i god tid inden budgetforhandlingerne. Endvidere giver det også

fagudvalgene mulighed for at stille spørgsmål til emner i regi af fagudvalget, samt at arbejde med relevante budgetemner på eget område, herunder sigtemærker for eventuelle effektiviserings- og omprioriteringsforslag inden budgetforhandlingerne går i gang.

På møderne i april vil nøgletal for de enkelte udvalg også blive præsenteret, herunder sammenligning med andre kommuner. Fagudvalgene har fortsat mulighed for i januar at igangsætte budgetanalyser på eget område.

For at sikre det bedst mulige grundlag for budget 2023 og skabe hensigtsmæssige rammer for forhandlingsprocessen, prioriterer fagudvalgene, og økonomiudvalget anlægsforslagene indenfor eget område på møder i maj/juni. Dette sker på baggrund af en forudgående prioritering af anlægsforslagene på direktionen i maj måned.

I juni måned behandler fagudvalgene tekniske korrektioner og mængdeændringer på eget område.

Politisk behandling i økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen

Økonomiudvalget godkender befolkningsprognosen i april. Udviklingen i befolkningen i både Norddjurs Kommune og resten af landet har betydning for størrelsen af det tilskud som Norddjurs Kommune modtager fra kriteriet om faldende befolkning. Når befolkningsprognosen for 2022-2026 er udarbejdet i starten af foråret 2022, vil der samtidig blive lavet et skøn på størrelsen af tilskuddet fra kriteriet for faldende befolkning, som vil blive fremlagt i forbindelse med den første budgetopfølgning i 2022, der behandles af økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen i maj måned.

Inden sommerferien udsender økonomichefen en skriftlig orientering til kommunalbestyrelsen om indholdet af årets økonomiaftale mellem KL og regeringen.

Teknisk budget behandles den 15. august af økonomiudvalget, hvor der også fremlægges en følsomhedsanalyse, som belyser usikkerheder blandt andet i relation til indtægter, likviditet, drifts- og anlægsniveau mv. På mødet skal der endvidere tages stilling til fastsættelse af skatteprocenten.

Den 16. august afholdes der orienteringsmøde for kommunalbestyrelsen, hvor forudsætninger for budgetlægningen og det tekniske budget gennemgås. Alle hovedudvalgsmedlemmerne er velkomne.

Efter 1. behandlingen af budgettet i økonomiudvalget den 2. september 2022 indstilles budgetforslag til 1. behandling i kommunalbestyrelsen og sendes i høring.

Økonomiudvalget 2. behandler budgettet den 4. oktober 2022. På samme møde behandles den kirkelige ligning.

Budgettet for 2023 - 2026 vedtages på kommunalbestyrelsesmødet den 11. oktober 2022. Herefter vil der ske udmøntning af budgettet på både administrativt og politisk niveau ud fra følgende principper:

- Strukturen i aftalen skal være konkret i forhold til om det er fagudvalg eller administrationen, som har beslutningskompetencen:
- Dele af budgettet udmøntes rent administrativt på baggrund af politiske beslutninger.
- Dele af budgettet er fastlagt i rammer, som efterfølgende vil skulle udmøntes af fagudvalg.
- Dele af budgettet vil skulle udmøntes via fagudvalg, økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen.

Samlet beskrives dette via den strategiske og faste udmøntningsplan som godkendes i økonomiudvalget og kommunalbestyrelsen i december måned 2022.

Implementering af budgettet for det kommende år sker således i det sidste kvartal forud for budgetåret, samt de første 3 kvartaler af budgetåret.

Politiske forhandlinger

I budgetproceduren for budgetåret 2023-2026 er der i lighed med sidste års budgetproces lagt vægt på at skabe tid og rum til politiske forhandlinger og fortsat sikre fagudvalgenes involvering i budgetlægningen. Ligesom der er lagt op til, at der indgås en budgetaftale/budgetskitse inden 1. behandlingsbudgettet, sendes i høring. Budgetforhandlingerne vil være tematiseret, således at der forhandles om specifikke emner på de enkelte forhandlingsmøder.

Der vil være politiske forhandlingsmøder efter vedtagelsen af teknisk budget og frem til økonomiudvalgets 1. behandling af budget 2023-2026. Forhandlingerne vil foregå i uge 33 og 34

Der vil ligeledes være politiske forhandlinger om budgettet efter udløb af høringsperioden i uge 38.

Datoer og tidspunkter for forhandlingsmøderne fremgår af tidsplanen.

Udvalgsformændene inviteres til at deltage i dele af forhandlingsmøderne, når der drøftes aktuelle emner, som berører det enkelte fagudvalgs område.

Til brug for de politiske partiers forberedelse til forhandlingerne udarbejder forvaltningen en simuleringsmodel af budgetbalancen til det tekniske budget. Partierne kan anvende modellen til at simulere forskellige scenarier til brug for budgetforhandlingerne. Økonomiafdelingen understøtter i forhold til eventuelle tekniske spørgsmål ved brug af modellen.

I forbindelse med indgåelse af en budgetskitse og den endelige budgetaftale, vil aftalen blive fulgt op med en pressemeddelelse, der udelukkende vil indeholde udtalelser fra forligspartnerne, og et link til aftalen som vil findes på norddjurs.dk

I budgetprocessen for 2022 kom den faseopdelte budgetlægning under pres da kommunerne samlet set lå væsentlig over de aftalte rammer i økonomiaftalen. Det betyder også, at der er en ukendt præmis for den kommende budgetlægning, da der fra KL's side lægges op til en nytænkning af den faseopdelte budgetlægning.

Involvering, dialog og høring af borgere og medarbejdere

Det er vigtigt, at borgere og medarbejdere inddrages i prioriteringerne i budgettet.

Via norddjurs.dk vil der fra 1. marts 2022, være mulighed for at indsende borgerforslag, under hensyntagen til reglerne om GDPR. Hvis der er borgerforslag, der indeholder følsomme personoplysninger, vil de ikke blive lagt på hjemmesiden, men i stedet tilgå det politiske niveau via FirstAgenda.

Fagdirektørerne vil sikre involvering af medarbejdernes perspektiv på relevante budgettemner for at skabe et rum for konkrete innovative tiltag, der yderligere kan kvalificere budgetgrundlaget forud for budgetforhandlingerne. Dette kan blandt andet ske via områdeudvalgene.

Hovedudvalget har dialogmøde med økonomiudvalget i forbindelse med vedtagelsen af det tekniske budget den 15. august. Dagsordenen til dialogmødet med hovedudvalget, vil indeholde spørgsmål fra hovedudvalgsmedlemmerne.

Hovedudvalget deltager desuden i orienteringsmødet den 16. august, hvor det tekniske budget gennemgås for kommunalbestyrelsen.

Kommunaldirektøren mødes derudover med alle aftaleholdere og hovedudvalgsmedlemmer i forhold til gennemgang af 1. behandlingsbudgettet, som sendes i høring. Herudover afholder kommunaldirektøren også et orienteringsmøde umiddelbart efter vedtagelsen af budgettet, hvor det endelige budget vil blive præsenteret for hovedudvalget og alle aftaleholdere.

Borgerne har på et borgermøde den 7. september fra kl. 19-21 mulighed for at komme i dialog og stille spørgsmål til 1. behandlingsbudgettet. Borgmesteren vil på borgermødet fremlægge budgetforslaget, samtidig vil der være mulighed for, at øvrige politikere kan knytte bemærkninger til forslaget.

Høringsperioden løber fra den 3. september og frem til den 16. september kl. 10

De høringsberettigede og andre interessenter har mulighed for at indsende hørings svar til de planer, som kommunalbestyrelsen har fremlagt i 1. behandlingsbudgettet for 2023 - 2026.

Principper for udarbejdelse af teknisk budget 2023-2026

Det tekniske budget udarbejdes af forvaltningen ud fra retningslinjerne i denne budgetprocedure. I det tekniske budget tages der højde for pris- og lønudviklingen fra 2022 til 2023. Endvidere indarbejdes tekniske ændringer blandt andet konsekvenser af kommunalbestyrelsens beslutninger siden sidste års budgetlægning. Konsekvenserne af udviklingen i de enkelte befolkningsgrupper beregnes via mængdereguleringen.

I forbindelse med udarbejdelsen af det tekniske budget anvendes følgende principper.

Finansiering

Det tekniske indtægtsbudget udarbejdes på baggrund af Indenrigs- og Boligministeriets udmeldte statsgaranti. Skatteindtægten beregnes på baggrund af den vedtagne skatteprocent fra 2022. Budgetoverslagsårene udarbejdes ved hjælp af KL's tilskudsmodel til beregning af generelle tilskud og udligning, samt egen befolkningsprognose. Der vil ved godkendelsen af det tekniske budget blive taget stilling til om der skal anvendes selv-budgettering eller statsgaranti.

Kommunalbestyrelsesbeslutninger

Kommunalbestyrelsesbeslutninger, som har effekt for budgetperioden, indarbejdes administrativt.

Tekniske korrektioner

Der indarbejdes tekniske korrektioner i det tekniske budget som følge af ny lovgivning og andre principielt uundgåelige udgifter.

Kriterier for tekniske korrektioner:

- Korrektioner som følge af ny lovgivning omfatter mer- eller mindreudgifter i forbindelse med ny lovgivning der ikke umiddelbart indgår i lov- og cirkulærepragrammet, herunder lovpligtige ydelser.
- Korrektioner som vedrører fejlretning samt uundgåelige og ikke-forudsete ændringer i udgifter og indtægter af eksterne årsager.

Der er en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., der bevirker, at korrektioner under +/-0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Mængderegulering

I forbindelse med udarbejdelse af det tekniske budget indarbejdes mængdeændringer i henhold til den økonomiske politik. Mængdeændringerne udarbejdes på baggrund af befolkningsprognosen og tildelingsmodeller.

Effektiviseringsbidrag

Effektiviseringsbidraget indregnes i det tekniske budget. Den løbende effektivisering skal bidrage til en langsigtet økonomisk stabilitet med færrest mulige konsekvenser for borgerne og skabe et økonomisk råderum for politiske prioriteringer. Størrelsen af effektiviseringsbidraget fastlægges endeligt i forbindelse med vedtagelsen af budget 2023. Der fastsættes dog en foreløbig effektiviseringsprocent i forbindelse med vedtagelse af budgetproceduren. I maj 2022 vil aftaleholderne få udmeldt det foreløbige effektiviseringsbeløb.

Det er aftalt i budgetaftalen for 2022 - 2025, at effektiviseringsbidraget i 2023 og frem skal udgøre 0,55 pct.

Effektiviseringsbidraget beregnes som en procentdel af det tekniske budget, efter frem-skrivning til budgetårets pris- og lønniveau. Dette medfører, at den foreløbige procent indarbejdes på tilsvarende vis, som det kendes fra tekniske korrektioner og mængdere-guleringer. Beløbet tages dermed ud af budgetrammerne inden budgetforhandlingerne og beregningen af mængdereguleringen.

Det er aftalt i budgetaftalen for 2022, at udmøntningen af effektiviseringsbidraget følges i de respektive fagudvalg, herunder at udmøntningen sker med færrest mulige konse- kvenser for borgerne. Der vil på udvalgsmøderne i maj/juni 2022 blive givet en kort status herpå.

Lov- og cirkulæreprogrammet

Med baggrund i det vedtagne lov- og cirkulæreprogram indarbejdes alle relevante mer-/mindreudgifter samt mer-/mindreindtægter. Dog er der en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., således at reguleringer under +/- 0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Servicerammepulje

I tråd med den økonomiske politik er der indlagt en pulje på 13 mio. kr. årligt i alle budgetår til værn om servicerammen.

Puljen har til formål at imødegå merforbrug på servicerammen. Puljen har endvidere det formål at sikre, at tiltag i budgetprocessen kan holdes indenfor den tekniske serviceram- me.

Administrativ pulje

Der afsættes en pulje på 5 mio. kr. til administrative ændringer eller andre uforudsete udgifter, herunder forsikringer reguleringer af betalinger til stats- og efterskoler.

Pulje til anvendelse af overførsler

Der afsættes en pulje til anvendelse af overførsler på 5 mio. kr.

Anlæg

Anlægsrammen for det tekniske budget svarer til det anlægsniveau, der er vedtaget i det seneste budget. Der indarbejdes en anlægsreserve til overførte anlæg, såfremt overførs- len fra anlæg over flere år ikke med sikkerhed kan indarbejdes i budgettet på netto 5 mio. kr.

Anlægsrammen prisen skrives ikke.

Ansøgningspuljer

Der budgetteres ikke med forventede indtægter fra ansøgningspuljer i det tekniske bud- get.

